

Kurzové rozdíly z majetkových cených papírů a podílů

Libor Vašek

Katedra finančního účetnictví a auditingu FFÚ VŠE v Praze

Agenda NÚR

**Potřebujeme další interpretaci NÚR
upravující zachycení kurzového rizika
a souvisejících kurzových přepočtů – rozdílů?**

*Kolik interpretací NÚR
je věnováno úpravě
kurzových přepočtů?*

Interpretace upravující zachycení kurzových přepočtů

- I-18 Dohadné položky v cizí měně
- I-21 Odpis cizoměnové pohledávky a závazku
- I-22 Dotace v cizí měně
- I-23 Oceňování nabyté cizoměnové pohledávky
- I-37 Časové rozlišování a cizí měně
- I-42 Cizoměnové pohledávky s opravnou položkou
- I-43 Poskytnuté zálohy vedené v cizí měně
- I-47 Přijaté zálohy vedené v cizí měně

„Myšlenková“ podpora

změny v návrhu za poslední rok

- Upravena struktura zákona
- Úprava terminologie, doplnění definicí
- Vypuštění dalších fází náběhu zpráv o udržitelnosti
- Zahrnování neziskových účetních jednotek do konsolidace neziskové účetní jednotky
- Volební politická strana jako účetní jednotka
- Úprava zmocňovacích ustanovení
- Opření se o mezinárodní účetní standardy v některých oblastech problematiky cizí měny
- Doplnění vymezení goodwillu a základních konceptů oceňování v konsolidacích
- Podrozvaha
- Rozšíření okruhu účetních jednotek veřejného sektoru

10

Nový záměr NÚR

PNI-84

Kurzové rozdíly z majetkových cenných papírů a podílů

- **1Q 2025:** vytvoření záměru nové interpretace, diskuse a schválení na jednání NÚR => podpora vytvoření interpretace
- **2Q 2025:** vytvoření prvotního návrhu interpretace, diskuse v rámci jednání NÚR
- **Očekávání v roce 2026:** finalizace návrhu v rámci NÚR, posunutí do vnitřního připomínkového řízení a dalších procesních kroků
- **Plán vydání:** zkompletování a vydání do konce roku 2026

Ilustrativní příklad

- Společnost M nabyla **100% obchodní podíl** v britské společnosti na konci roku 2024
- **Požizovací cena 1 000 GBP** uhrazená na konci prosince 2024 odpovídá základnímu kapitálu britské společnosti.
- Společnost M zachytila obchodní podíl ve svém účetnictví po přepočtu kurzem 30,40 CZK/GBP, tj. zachycená **pořizovací cena činí 30 400 CZK.**
- Aktuální kurz (úvaha ke konci roku 2025) činí 27,70 CZK/GBP

Ilustrativní příklad

Současný široce rozšířený přístup v účetní praxi

- Podíl **vedený v cizí měně** 10 000 GBP
- **Přepočtená hodnota podílu** do CZK s použitím aktuálního kurzu 27,70 CZK/GBP => **27 700 CZK**
- **Zachycení kurzového rozdílu (ztráty) -2 700 CZK** ve složkách vlastního kapitálu (oceňovací rozdíl)
- Při opačném vývoji měnového kurzu CZK/GBP by byl zachycen kurzový rozdíl (zisk) analogicky.

PNI-84 Popis problému

- Účetní jednotky mohou ve svých aktivech držet **majetkové cenné papíry a podíly, které se týkají společností, jejichž vlastní kapitál je veden v jiné měně** (cizí měna) než je měna účetnictví dané účetní jednotky (investora) a takový **cenný papír, resp. podíl mohl být sjednán a pořízen v cizoměnové transakci**. (*podstata investičního aktiva*)
- Účetní jednotky vedou **účetnictví v měně účetnictví** (většinou CZK) a v případě podílů na obchodních korporacích a cenných papírů, pokud jsou vyjádřeny v cizí měně, jsou účetní jednotky povinny použít současně i cizí měnu (*ZoÚ, §4, odst. (12)*).
- Jsou-li majetkové cenné papíry a podíly vyjádřeny v cizí měně a nejsou-li oceňovány reálnou hodnotou nebo ekvivalencí, **vykazují se kurzové rozdíly dle účetních předpisů přímo ve vlastním kapitálu** (*vyhláška č. 500/2002, §60, odst. (3)*).
- Transakce sjednané v jiné měně, než je měna účetnictví jsou běžnou součástí ekonomických transakcí a událostí účetních jednotek. Účetní jednotky těmito transakcemi vstupují do cizoměnových transakcí, tj. transakcí, které jsou primárně sjednané v jiné měně než v peněžních jednotkách měny účetnictví.
- **Kurzové riziko ze své podstaty vzniká** pouze u těch cizoměnových aktiv, kdy vývoj měnového kurzu má vliv na výši budoucích peněžních toků, které účetní jednotka z aktiva očekává získat jako přijatou platbu (např. odběratelé, nakoupené dluhopisy apod.). (*tzv. peněžní aktiva*)
- **Kurzové riziko nevyplývá z** aktiv, které ač jsou důsledkem cizoměnové transakce, nevyjadřují směrem do budoucna očekávaný peněžní tok (např. pozemky a stavby, zásoby, poskytnuté či přijaté zálohy, náklady příštích období). (*tzv. nepeněžní aktiva*)

PNI-84 Otázky navrhované interpretace

Předmětem řešení interpretace jsou **následující otázky**:

- Je s majetkovým cenným papírem a podílem spojeno měnové / kurzové riziko?
- V jakých případech má být vykázán kurzový rozdíl u cizoměnových majetkových cenných papírů a podílů?

Interpretace neřeší majetkové cenné papíry a podíly, které jsou oceňovány reálnou hodnotou nebo ekvivalencí, tj. **intepretace řeší majetkové cenné papíry, které jsou oceňovány pořizovací cenou**.

PNI-84 Diskutované řešení interpretace

- **Majetkový cenný papír** nebo obchodní podíl vyjadřuje vlastnický podíl na čistých aktivech jiné společnosti, nikoliv smluvní právo obdržet peníze nebo jiné finanční aktivum.
- *Není-li s majetkovým cenným papírem a podílem spojeno právo obdržet pevný nebo konkrétně určitelný budoucí peněžní tok, nenaplnuje základní charakteristiku cizoměnového aktiva, a to i přesto, pokud byl sjednán a pořízen v cizoměnové transakci a emitentem je společnost, jejíž vlastní kapitál je veden v cizí měně.*
- Proto:
 - majetkový cenný papír a podíl nepředstavuje majetek vyjádřený v cizí měně spadající do rozsahu § 4 odst. 12, který je předmětem kurzového přepočtu;
 - účetní jednotka vykazuje zůstatek majetkového cenného papíru a podílu v peněžních jednotkách měny účetnictví v hodnotě stanovené kurzovým přepočtem k datu účetního případu, konkrétně k datu pořízení majetkového cenného papíru a podílu; a
 - účetní jednotka při ocenění k rozvahovému dni zvažuje znehodnocení aktiva, které je zachyceno prostřednictvím opravné položky k majetkovému cennému papíru a podílu.
- Znehodnocení majetkového cenného papíru a podílu může být důsledkem též výrazného nebo dlouhodobého posílení měny účetnictví vůči cizí měně.

Ilustrativní příklad

- Společnost M nabyla **100% obchodní podíl** v britské společnosti na konci roku 2024
- **Požizovací cena 1 000 GBP** uhrazená na konci prosince 2024 odpovídá základnímu kapitálu britské společnosti.
- Společnost M zachytila obchodní podíl ve svém účetnictví po přepočtu kurzem 30,40 CZK/GBP, tj. zachycená **pořizovací cena činí 30 400 CZK.**
- Aktuální kurz (úvaha ke konci roku 2025) činí 27,70 CZK/GBP

Ilustrativní příklad

Přístup dle navrhovaného řešení interpretace NÚR

- Podíl **vedený v měně účetnictví** 30 400 CZK
- K rozvahovému dni **není činěn kurzový přepočet**, protože podíl není vedený v cizí měně, resp. je tzv. nepeněžní položkou
- **Hlubší a trvalejší zhodnocení měny účetnictví vůči cizí měně lze vnímat jako indikaci znehodnocení** a může vést k tvorbě opravné položky, tj. zachycení ztráty –27 000 Kč jako náklad ve výsledku hospodaření.
- Při opačném vývoji měnového kurzu CZK/GBP by byla v účetnictví nadále vedena pořizovací cena ve výši 30 400 CZK.

Východiska užívaná praxí v současnosti

Aktiva a závazky vyjádřené v cizí měně (zákon o účetnictví, §4, odst. (12))

Účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví v peněžních jednotkách měny účetnictví. V případě pohledávek a závazků, **podílů na obchodních korporacích, práv z cenných papírů a zaknihovaných cenných papírů (dále jen „cenný papír“)** a derivátů, cenin, **pokud jsou vyjádřeny v cizí měně**, a cizích měn, **jsou účetní jednotky povinny použít současně i cizí měnu**; tato povinnost platí i u opravných položek, rezerv a technických rezerv, pokud majetek a závazky, kterých se týkají, jsou vyjádřeny v cizí měně. Cizí měnou se pro účely účetnictví rozumí jiná měna než měna účetnictví.

Metoda kursových rozdílů (vyhláška č. 500/2002, §60, odst. (3))

- Kursové rozdíly z cenných papírů a podílů se při ocenění ke konci rozvahového dne nebo k jinému okamžiku, k němuž se sestavuje účetní závěrka, neúčtují samostatně na příslušné účty nákladů a výnosů, ale jsou součástí ocenění reálnou hodnotou nebo ocenění ekvivalencí, ať je účtována výsledkově nebo rozvahově.
- **Pokud není cenný papír nebo podíl oceněn reálnou hodnotou nebo ekvivalencí, pak se kursové rozdíly účtují prostřednictvím rozvahových účtů v účtové skupině 41.**
- Pokud není dluhový cenný papír oceněn reálnou hodnotou nebo se podle § 27 zákona reálnou hodnotou neoceňuje, pak se kursový rozdíl účtuje na vrub finančních nákladů a ve prospěch finančních výnosů.

Nový zákon o účetnictví a teze prováděcí vyhlášky

Aktiva a dluhy v cizí měně (§118 NZoÚ 7/2025)

- Aktivy a dluhy v cizí měně jsou aktiva a dluhy, které jsou penězi v cizí měně nebo představují pevné nebo předem stanovené budoucí peněžní toky v cizí měně
- Cizí měnou se pro účely účetního výkaznictví rozumí jiná měna než měna účetnictví

Přepočet na měnu účetnictví (§119 NZoÚ 7/2025)

- Transakce a jiné události v cizí měně se přepočtou na měnu účetnictví k okamžiku jejich uskutečnění.
- Aktiva a dluhy v cizí měně se přepočtou na měnu účetnictví také k okamžiku, ke kterému se sestavuje účetní závěrka

Úprava v IFRS

Peněžní položky => Peněžní aktiva a peněžní dluhy (IAS 21, definice a odst. 16)

- **Monetary items** are units of currency held and assets and liabilities to be received or paid in a fixed or determinable number of units of currency.
- The **essential feature of a monetary item** is **a right to receive** (or an obligation to deliver) **a fixed or determinable number of units of currency**.
- *Examples include: pensions and other employee benefits to be paid in cash; provisions that are to be settled in cash; lease liabilities; and cash dividends that are recognised as a liability. Similarly, a contract to receive (or deliver) a variable number of the entity's own equity instruments or a variable amount of assets in which the fair value to be received (or delivered) equals a fixed or determinable number of units of currency is a monetary item.*
- Conversely, the **essential feature of a non-monetary item** is **the absence of a right to receive** (or an obligation to deliver) **a fixed or determinable number of units of currency**.
- *Examples include: amounts prepaid for goods and services; goodwill; intangible assets; inventories; property, plant and equipment; right-of-use assets; and provisions that are to be settled by the delivery of a non-monetary asset.*

AI pomocník alias ChatGPT

Ahoj, jsou akcie v rozsahu pravidel IFRS, konkrétně IAS 21 peněžní nebo nepeněžní položkou a jak přistupovat k ocenění majetkového podílu v zahraniční dceřiné společnosti, je-li dle IAS 27 využít přístup ocenění ve výši pořizovací ceny?

1) Jsou akcie (equity instruments) peněžní nebo nepeněžní položkou podle IAS 21?

Akcie jsou nepeněžní položkou.

Důvod:

- IAS 21 definuje **peněžní položky** jako aktiva a závazky, které mají **být inkasovány nebo uhrazeny v pevné (nebo určité) peněžní částce**.
- Akcie **negarantují** držitelům budoucí inkaso fixní částky v žádné měně – jejich hodnota je variabilní a závisí na fair value a výkonnosti emitenta.
→ Proto **akcie = non-monetary item**.

To platí jak pro:

- veřejně obchodované akcie,
- podíly v dceřiných společnostech,
- podíly v přidružených společnostech či společných podnicích.

2) Ocenění majetkového podílu v zahraniční dceřiné společnosti při použití *cost modelu* podle IAS 27

Základní pravidlo

Pokud mateřská společnost sestavuje **individuální účetní závěrku** podle IFRS a podle IAS 27 zvolí ocenění *ve výši pořizovací ceny (cost model)*, pak:

Požizovací cena zahraniční dceřiné společnosti se:

- **stanoví v měně transakce (typicky v měně, v níž byla zaplácena investice),**
- při následném vykazování se **převádí do funkční měny mateřské společnosti pomocí *historického kurzu*** z data akvizice,
- **NEPŘECEŇUJE se kurzovými rozdíly (protože jde o nepeněžní položku).**

Důsledek: žádné kurzové rozdíly z přepočtu pořizovací ceny

Investice oceněná v pořizovací ceně = *non-monetary item*, proto:

- **se nepřepočítává aktuálním kurzem ke konci období,**
- **nevznikají žádné kurzové rozdíly v zisku či ztrátě (P/L) ani v OCI.**

Kurzový efekt uvnitř skupiny vzniká jinde (např. přepočet čistých aktiv dceřiné společnosti v konsolidaci), ale **ne v individuální účetní závěrce mateřské společnosti**, pokud používá *cost model*.

Změna účetních postupů

Změna v účetních postupech s cílem zajistit soulad s /návrhem/ interpretace NÚR => změna účetní metody

Retrospektivní aplikace => I-29 x I-30

Děkuji Vám za pozornost...

... a dávám prostor pro diskusi.

Libor Vašek, libor.vasek@vse.cz

katedra finančního účetnictví a auditingu FFÚ VŠE v Praze

www.nur.cz

www.facebook.com/narodni.ucetni.rada